

SEVGİ KİŞİ SEVDİĞİYLE BERABERDİR

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ”كَانَ مِنْ دُعَاءِ دَاوُدَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ
إِنِّي أَسْأَلُكَ حُبَّكَ وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ وَالْعَمَلَ الَّذِي يُبَلِّغُنِي حُبَّكَ، اللَّهُمَّ اجْعَلْ
حُبَّكَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ نَفْسِي وَأَهْلِي وَمِنْ الْمَاءِ الْبَارِدِ.“

Ebu'd-Derdâ'dan nakledildiğine göre,

Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

“Dâvûd Peygamber şöyle dua ederdi: Allah'ım, senden seni sevmeyi, seni seven
kişiyi sevmeyi, senin sevgine ulaştıran ameli isterim. Allah'ım, senin sevgini
bana kendimden, ailemden ve soğuk sudan daha sevimli eyle.”

(T3490 Tirmizî, Deavât, 72)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ:
”الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ.“

عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:
”أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ.“

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:
”إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ: أَيْنَ الْمُتَحَابُّونَ بَجَلَالِي؟ الْيَوْمَ أُظِلُّهُمْ فِي ظِلِّي يَوْمَ لَا
ظِلَّ إِلَّا ظِلِّي.“

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَجُلًا كَانَ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ، فَمَرَّ بِهِ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ
اللَّهِ! إِنِّي لِأَحِبُّ هَذَا، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ: ”أَعْلَمْتُهُ؟“ قَالَ: لَا. قَالَ: ”أَعْلِمُهُ.“
قَالَ: فَلَحِقَهُ فَقَالَ: إِنِّي أُحِبُّكَ فِي اللَّهِ، فَقَالَ: أَحَبَّكَ الَّذِي أَحْبَبْتَنِي لَهُ.

Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: “*Kişi sevdiğiyle beraberdir.*”

(B6168 Buhârî, Edeb, 96)

Ebû Zer'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: “*Amellerin en faziletlisi Allah için sevmek ve Allah için nefret etmektir.*”

(D4599 Ebû Dâvûd, Sünnet, 2)

Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: “Allah Teâlâ (kıyamet günü) şöyle buyurur: ‘*Nerede benim rızam için birbirlerini sevenler! Gölgem dışında hiçbir gölgenin olmadığı böyle bir günde onları kendi gölgede gölgelendireceğim.* (Benim himayemden başka hiçbir himayenin olmadığı böyle bir günde onları, özel himayeme alacağım).’”

(HM8436 İbn Hanbel, II, 338)

Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre, bir adam Hz. Peygamber'in (sav) yanında iken oradan birisi geçti. Adam, “Ey Allah'ın Resûlü, ben bu adamı seviyorum.” dedi. Peygamber (sav) de ona, “*Bunu ona söyledin mi?*” diye sordu. Adam “Hayır.” cevabını verdi. Hz. Peygamber, “*Git, ona söyle.*” buyurdu. Bunun üzerine adam o kimsenin yanına gitti ve “Ben seni Allah için seviyorum.” dedi. Öteki adam da “Beni kendisi için sevdiğin Allah da seni sevsin.” cevabını verdi.

(D5125 Ebû Dâvûd, Edeb, 112-113)

İ

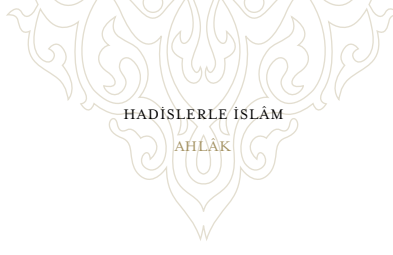
slâm ordusu Bedir Savaşı'ndan büyük bir zaferle çıkmıştı. Hz. Ebû Bekir, müşrik esirlerin fidye karşılığı serbest bırakılmasından yanaydı. Bu teklif Resûlullah'a da uygun gelmişti. Kararı duyan Mekkeliler esirlerini kurtarmak için fidye göndermeye başlamışlardı bile. Gönderilen fidyelerin arasındaki bir gerdanlık Resûlullah'ın dikkatini çekti. Evet, bu hiç şüphesiz eşi Hz. Hatice'nin gerdanlığıydı. Sevgili kızı Zeyneb idi bu gerdanlığı gönderen. Hz. Muhammed'e (sav) peygamberlik verilmeden önce Zeyneb, teyzesi Hâle bnt. Huveylid'in oğlu Ebu'l-Âs b. Rebî ile evlenmişti. Düğün günü Hz. Hatice, boynundaki gerdanlığı çıkarıp kızına hediye etmişti.¹ Zeyneb ile Ebu'l-Âs arasında olağanüstü bir sevgi vardı. Ne var ki Resûlullah'a peygamberlik verildikten sonra, Zeyneb ilk inananlar arasında yerini alırken Ebu'l-Âs hâlâ Müslüman olmamıştı. Üstelik Bedir Savaşı'nda Peygamber'in karşısında, müşrik saflarında savaşmış, neticede Müslümanlara esir düşmüştü. Gerdanlığın fidye olarak gönderilmesi, Zeyneb'in Ebu'l-Âs'a duyduğu sevginin bir işaretiydi. Ebu'l-Âs da Zeyneb'e duyduğu sevgiden hiçbir şey kaybetmemişti. Mekke müşriklerinin onca baskısına rağmen Zeyneb'i boşamamış, vefakâr bir eş olduğunu göstermişti. Zeyneb de diğer Müslümanlarla beraber hicret edememiş, Mekke'de eşinin yanında kalmıştı.

Allah Resûlü hem Ebu'l-Âs'ın iyi bir damat olduğunun hem de Zeyneb'in ona olan sevgisinin farkındaydı. Müslümanlara dönerek bir teklifte bulundu: *"Eğer uygun görürseniz kızım Zeyneb'in esirini serbest bırakın, şu gönderdiği gerdanlığı da ona geri verin."* Müslümanlar elbette Allah Resûlü'nün talebini geri çevirmeyeceklerdi. Ebu'l-Âs derhâl serbest bıraktı. Ancak Resûlullah henüz hicret etmemiş kızının artık Medine'ye gelmesini istiyordu. Öte yandan eşi müşrik olduğu sürece evli kalmaları da mümkün değildi. Ebu'l-Âs'a bu talebini ilettili. Ebu'l-Âs Resûlullah'a karşı gelmedi, Zeyneb'i göndereceğini söyledi.²

Birbirini seven iki insan, aynı dinde birleşemeyince yollarını ayırmak zorunda kaldılar. Zeyneb, kızı Ümâme ile birlikte Medine'de, Resûlullah'ın yanında yaşamaya başladı. Her ne kadar Ebu'l-Âs'ı sevse de Allah'ın ve

¹ D2692 Ebû Dâvûd, Cihad, 121.

² D2692 Ebû Dâvûd, Cihad, 121.

Resûlünün sevgisi her sevginin üstündeydi. Mümin kadınların ancak mümin erkeklerle evlenebileceği çok açık bir dinî hükümdü.³ Öte taraftan sevgilerin en büyüğü olan Allah sevgisi, Allah'a ve Resûlüne itaati gerektiriyordu.⁴ Allah'ın sevgilisi olmaktan daha değerli ne vardı?

Zeyneb her ne kadar ayrılığı seçmiş olsa da aradan birkaç sene geçti ve Ebu'l-Âs bu ayrılığı bitirmeye karar verdi. Ebu'l-Âs, Mekkelilere olan tüm borçlarını kapattıktan sonra herkesin önünde kelime-i şehâdet getirerek Müslüman oldu ve Medine'ye hicret etti. Artık Zeyneb ile Ebu'l-Âs'ı ayıracak hiçbir engel kalmamıştı.⁵

Zeyneb ve Ebu'l-Âs'ın nikâhlarının yenilendiğine veya eski nikâhlarının üzerine evliliklerini devam ettirdiklerine dair farklı rivayetler bulunmakla birlikte, neticede Zeyneb, Allah ve Resûlünün rızası için ayrıldığı eşine, yine Allah ve Resûlünün rızasıyla kavuşmuş oldu.⁶ Böylece o, gerçek bir müminin kalbinde, Allah sevgisinin üstünde hiçbir sevgiye yer olamayacağını gösterdi.

Zeyneb ve Ebu'l-Âs'ın gönüllerini birleştiren o mukaddes bağ, sevgidir. Sevgiyi kullarının kalplerine yerleştiren ise Cenâb-ı Hak'tır. Allah, bütün sevgilerin kaynağı, varlık sebebidir, sevgisi sonsuz olandır. O, Vedûd'dur. Hem seven hem sevilendir. Vedûd isminin ifade ettiği sevgi, lütûfkâr ve merhamet dolu bir sevgidir. Bu sonsuz sevgi sayesinde O, tüm varlıklara rızık verir. Bu sınırsız sevgi ile kullarının da kendisini tanımasına, sevmesine yardımcı olur ve bu sevgi ile kullarını bağışlar. Zira Allah, *“Çok mağfiret eden, pek sevendir.”*⁷ Kullarını bağışlamak onu sevindirir.⁸ Dolayısıyla canlı cansız varlıklarıyla tüm evren Allah'ın sevgi ve merhameti ile ayakta durur.

Kullarını sevmek, Allah'ın büyük bir ihsanıdır. Allah'ın kullarına duyduğu sevgi ve şefkat, annenin yavrularına duyduğundan çok daha fazladır. Resûlullah, kayıp çocuğunu telaşla arayan, bu arada, yavrusuna duyduğu özlemle bulduğu her bir çocuğu bağrına basıp emzirmeye çalışan bir anneyi ashâbına göstererek, *“Bu kadının çocuğunu ateşe atabileceğini düşünebilir misiniz? (İşte) Allah'ın kullarına merhameti bu annenin yavrusuna duyduğundan çok daha fazladır.”* buyurmuştur.⁹ Allah Teâlâ, kulunu sevdiği zaman, âdeta onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli, yürüyen ayağı (mesabesinde) olduğunu, kendisinden istediği zaman ona ihsanda bulunduğunu, kendisine sığındığı zaman da kulunu koruduğunu bildirmiştir.¹⁰ Sevgili Peygamberimiz, kulun (farz ve nafile) ibadetlerde bulunarak Allah'ın

³ Bakara, 2/221.

⁴ Âl-i İmrân, 3/31.

⁵ Hİ7/665 İbn Hacer, *İsâbe*, VII, 665.

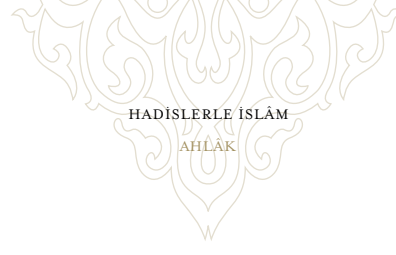
⁶ T1142 Tirmizî, Nikâh, 43; İM2009 İbn Mâce, Nikâh, 60; D2240 Ebû Dâvûd, Talâk, 23-24.

⁷ Bûrûc, 85/14.

⁸ M6955 Müslim, Tevbe, 3.

⁹ M6978 Müslim, Tevbe, 22.

¹⁰ B6502 Buhârî, Rikâk, 38.

sevgisini kazanabileceğini haber vermiş¹¹ ve Allah'ın sevdiği kullarını nimetleriyle mükâfatlandıracağını müjdelemiştir.¹² “Allah bir insanı sevdiği zaman birinizin hastasını (soğuk) su içmekten koruduğu gibi onu dünyanın (kötülüklerinden) korur.” buyuran Resûl-i Ekrem,¹³ Allah'ın sevdiği kullarını cehennem ateşinden de koruyacağını bildirmiştir.¹⁴

Cenâb-ı Hakk'ın varlıklara duyduğu bu sonsuz sevgi ve şefkatin bilincinde olan bir Müslüman'ın yüreğinde en çok yer verdiği sevgi Allah sevgisidir. Bu sevginin üstünde hiçbir sevgiye yer vermez. Diğer bütün sevgiler, Allah'ı sevmenin, O'na boyun eğmenin bir gereğidir. İnsanın Yaratana'na duyduğu bu içten sevgi ve bağlılık, yalnız O'na imanı gerektirir ve iman O'na olan eşsiz muhabbeti ifade eder. İmanlı olmak, insanın gönlünde bünyüttüğü bütün sahte sevgileri yıkarak yalnız Allah'a teslim olmasıdır. Zira iman eden kimseler her şeyden çok O'nu severler.¹⁵

Kalplere sevgiyi yerleştirecek olan şey davranışlardır. Dolayısıyla sevginin teşvik edilmesinde temel gaye aslında kâmil imanı elde edebilmektir. Zira insan, sevgi sayesinde olgun bir imana sahip olur, imanın lezzetini alır. Resûlullah, insanın hakiki sevgilere gönlünde yer vererek imanın tadına varabileceğini şu şekilde ifade eder: “Şu üç özellik kimde bulunursa o kişi imanın tadına erer: Allah ve Resûlünü herkesten çok sevmek, sevdiği kişiyi sadece Allah için sevmek, imandan sonra küfre dönmekten, ateşe atılmaktan çekindiği gibi çekinmek.”¹⁶ Dâvûd (as) da Allah'tan sevgisini şöyle istemektedir: “Allah'ım, senden seni sevmeyi, seni seven kişiyi sevmeyi, senin sevgine ulaştıran ameli isterim. Allah'ım, senin sevgini bana kendimden, ailemden ve soğuk sudan daha sevimli eyle”¹⁷ Hz. Dâvûd'un Allah'tan talebi sevgi olduğu gibi, “Allah'ım beni sevginle rızıklandır.” buyuran¹⁸ Allah Resûlü'nün duası da O'nun sevgisidir. Çünkü sevgi imanın özüdür. Sevgiyi öğrenmemiş, sevgiye kapılarını açmamış, sevmeye yeteneksiz bir kalp, mümin kalbi olamaz. Hz. Peygamber bu durumu şöyle ifade eder: “İman etmedikçe cennete giremezsiniz. Bir birinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız.”¹⁹ Bu nedenle müminin kalbi, kemale ermiş bir imanı elde etmek uğruna sevgiyi arar, sevmeyi ister. Allah ve Resûlü'nün sevgisi nihayetinde cennete girmeye vesile olur. Zira kıyamet günü için Allah ve Resûlü'nün sevgisini hazırladığını söyleyen sahâbiye Sevgili Peygamberimiz, “Kişi sevdiğiyle beraberdir.” buyurmuştur.²⁰

Hayatını Allah sevgisi ile yoğurmuş bir insanın kalbinde Allah sevgisini, Allah'ın habibi Resûlullah'ın sevgisi izler. Zira Hz. Muhammed, Hz. İbrâhim gibi Halîlullah'tır, Allah dostudur.²¹ “Halîlullah” olacak kadar

¹¹ B6502 Buhârî, Rikâk, 38.

¹² HM3672 İbn Hanbel, I, 388.

¹³ T2036 Tirmizî, Tıb, 1.

¹⁴ HM13501 İbn Hanbel, III, 236.

¹⁵ Bakara, 2/165.

¹⁶ B16 Buhârî, İmân, 9; M165 Müslim, İmân, 67.

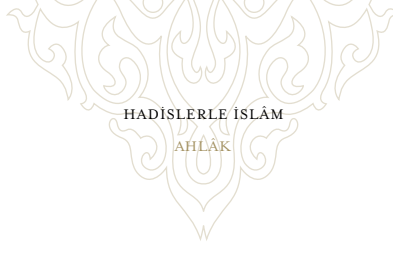
¹⁷ T3490 Tirmizî, Deavât, 72.

¹⁸ T3491 Tirmizî, Deavât, 73.

¹⁹ M194 Müslim, İmân, 93.

²⁰ B6168 Buhârî, Edeb, 96; T2385 Tirmizî, Zühd, 50.

²¹ M1188 Müslim, Mesâcid, 23; İM141 İbn Mâce, Sünnet, 11.

Allah'a yakındır.²² Allah'ın kullarına olan sevgisinin en açık işareti olarak yaratılmıştır. İşte bu nedenle bir mümin, herkesten çok Peygamberini sever. Resûlullah, *"Hiçbiriniz beni babasından, evlâdından ve bütün insanlardan daha çok sevmedikçe kâmil mümin olamaz."* buyurmuş,²³ Allah Teâlâ da müminlerin Allah ve Resûlünü babalarından, oğullarından, kardeşlerinden, eşlerinden, mallarından hulâsa dünyadaki her şeyden daha fazla sevmeleri gerektiğini bildirmiştir.²⁴ *"Size verdiği nimetlerden ötürü Allah'ı sevin. Allah'ı sevdiğim için beni sevin; beni sevdiğiniz için de ailemi sevin."* buyuran Resûlullah,²⁵ Allah'ı sevmenin ve O'na olan iman gereği kendisinin sevilmesini istemiştir.

Müminlere canlarından daha yakın olan Allah Resûlü'nün²⁶ muhabbeti, onunla hemhâl olan ashâbını kuşatmıştır. Sahâbenin peygambere hitaben, *"Anam babam sana feda olsun!"* deyişlerinden daha güzel bir sevgi ifadesi olabilir mi? Onların peygamber sevgisi, hayatlarının gayesiydi. Bu sevginin büyüklüğü, âmâ bir sahâbinin dudaklarından dökülen şu sözlerle ifade edilmişti: *"Ben, Peygamber'e bakmak, onu görmek için gözlerimi istiyordum, fakat şimdi Peygamber vefat etti. Allah'a yemin ederim ki eğer (Yemen'deki) Tübâle beldesinin ceylanlarından bir ceylanın gözü dahi bende olsa, artık buna sevinmem."*²⁷

Sahâbe Resûlullah'a duydukları bu derin sevgilerini, ona cân-ı gönülden hizmet ederek sergilerlerdi. Allah Resûlü'ne hizmet için âdeta birbirleriyle yarışarlardı. Veda Haccı esnasında Bilâl ve Üsâme, Resûlullah'ın yanından ayrılmamış, biri devesini doyururken diğeri Peygamber'i elbiseyle gölgelendirmeye çalışmıştı.²⁸

Kaybetme korkusu ve endişesiyle yüreği titreyerek sevmek, sahâbenin, Resûl-i Ekrem'e duyduğu sevginin göstergelerinden biridir. Zira sevgilinin yanında olmak, uğruna pek çok şeyden vazgeçilebilecek kadar değerli görülür ve seven kişinin yüreğinde ayrılık endişesi oluşmaya başlar. Onun için Abdurrahman b. Avf, Resûlullah secde uzun bir süre kalınca korkuya kapılmış, Allah Resûlü'nün vefat ettiğini zannetmişti.²⁹ Samimi ve kâmil bir sevgi besleyen kişi, sevdiğinden ayrılmaya katlanamaz. Bu yüzden ashâbdan Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın Medine'ye geldiği gün her yerin apaydınlık olduğunu ancak vefat ettiği zaman karanlıklara gömüldüklerini ifade etmiştir.³⁰

Sevgi, kişide şefkat ve merhamet duygularını güçlendirir. Kişi, sevdiğinin sıkıntıya uğramasına dayanamaz hatta onu kendi canından çok sever hâle gelir. Ashâbı kendisini her şeyden çok seven Rahmet Peygam-

²² M6176 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 7.

²³ B15 Buhârî, İmân, 8.

²⁴ Tevbe, 9/24.

²⁵ T3789 Tirmizî, Menâkıb, 31.

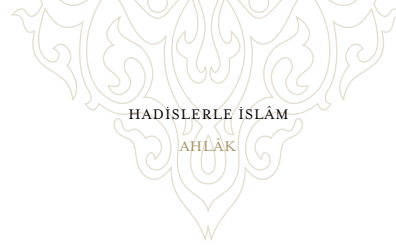
²⁶ Ahzâb, 33/6.

²⁷ EM533 Buhârî, el-Edebü'l-müfred, 188.

²⁸ M3138 Müslim, Hac, 311.

²⁹ HM1664 İbn Hanbel, I, 192.

³⁰ T3618 Tirmizî, Menâkıb, 1; İM1631 İbn Mâce, Cenâiz, 65.

beri de engin merhametiyle bütün ümmetine kucak açmıştır. Kur'ân-ı Kerim'de Peygamber'in ümmetine olan sevgisi şöyle anlatılır: *“Andolsun size öyle bir peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona pek ağır gelir. O, size çok düşkün, müminlere karşı çok şefkatli ve merhametlidir.”*³¹ Peygamberimizin ümmete sevgisinin ve düşkünlüğünün ne düzeyde olduğunu anlatan en çarpıcı örnek, kıyamet gününün dehşetinde Rabbine ümmeti için dua edeceğini bildirmesidir.³² Çünkü gerçek sevgi, en zorlu ve dehşetli anlarda dahi kendinden önce sevgiliyi düşünebilmektir.

Sevgi nimetini kullarının fitratına yerleştirmiş olan Cenâb-ı Hak, elçileri vasıtasıyla sevgiye dair mesajları bütün zaman ve mekânlara ulaştırmıştır. Asr-ı saadet, sevginin insanı nasıl değiştirebileceğinin müthiş örneklerine sahne olmuştur. Birbirlerini hiç acımadan öldüren, birbirlerine zulmeden, birbirleriyle düşman olan topluluklar, nesep kardeşliğini geride bırakan ulvî bir kardeşlik bağına sahip olmuşlardır. Allah Teâlâ, bu durumu şöyle bildirir: *“Allah'ın size olan nimetini hatırlayın; hani siz birbirinize düşman kişiler idiniz de O, gönüllerinizi birleştirmişti ve O'nun nimeti sayesinde kardeşler olmuştunuz.”*³³ Ensar ve muhacir, aralarındaki bu muhabbetten dolayı (din) kardeşlerini kendilerine tercih edecek seviyeye gelmişlerdir.³⁴ Şüphesiz insanlarda meydana gelen bu değişimde onların Allah için birbirlerine duydukları muhabbet etkili olmuştur. Zira, bütün sevgiler, menfaat için değil Allah için olduğunda bir anlam ifade eder. Allah Resûlü bu yüzden, *“Amellerin en faziletlisi Allah için sevmek ve Allah için nefret etmektir.”*³⁵ buyurmuştur. Allah Teâlâ, bu şekilde kendi rızasını gözeterek birbirini seven ve bir araya gelen kişilere muhabbetinin vacip olduğunu bildirmiştir.³⁶

Sevgiyi değerli ve anlamlı hâle getiren, dünyevî çıkar ya da gaye gütmeksizin yaşanması, Allah'ın vereceği karşılık dışında hiçbir karşılık aranmamasıdır. Resûlullah'ın anlattığı bir kıssada, sırf Allah için kardeşini ziyarete giden bir kişinin karşısına çıkan melek ona şu müjdeyi vermiştir: *“Sen Allah'ı hoşnut etmek için o adamı sevdiğinden dolayı, Allah da seni seviyor.”*³⁷

Allah tarafından sevilmenin bir işareti de, dünyada insanlar tarafından sevilmeğidir. Buna dair Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *“Allah bir kulu sevdiği zaman Cebrail'e, 'Allah falan kulu seviyor, sen de onu sevil!' diye seslenir. Cebrail de o kulu sever. Sonra Cebrail gök halkı içinde, 'Allah falanı seviyor, onu sizler de sevin!' diye nida eder. Bunun üzerine o kulu gök ehli de sever. Sonra yeryüzündeki insanların gönlüne o kimsenin sevgisi yerleştirilir.”*³⁸ Böylece hem gökte melekler hem de yeryüzünde insanlar

³¹ Tevbe, 9/128.

³² M480 Müslim, İmân, 327; M494 Müslim, İmân, 341.

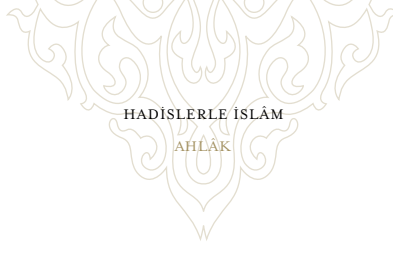
³³ Âl-i İmrân, 3/103.

³⁴ Haşr, 59/9.

³⁵ D4599 Ebû Dâvûd, Sünnet, 2.

³⁶ MU1748 Muvatta', Şa'r, 5.

³⁷ M6549 Müslim, Birr, 38.

tarafından sevilme bahtıyarlığına erişir. Ve kıyamet gününde Allah Teâlâ şöyle nida eder: “*Nerede benim rızam için birbirlerini sevenler! Gölgem dışındayken hiçbir gölgenin olmadığı böyle bir günde onları kendi gölgemde gölgelendireceğim.* (Benim himayemden başka hiçbir himayenin olmadığı böyle bir günde onları, özel himayeme alacağım).”³⁹

Gönülleri Rablerinin sevgisinde birleşen müminlerin birbirlerine karşı duydukları muhabbet şüphesiz, diğer sevgilerden daha kuvvetlidir. Nitekim Resûlullah, ruhları askerî birliklerden meydana gelmiş ordulara benzeterek, birbirlerini tanıyıp kaynaşanların birbirlerini sevdiğini, aksi durumdakilerin ise birbirlerine muhalefet ettiklerini bildirmiştir.⁴⁰ Böylece inançları, amelleri, gayeleri ve davaları ortak, mizaçları, düşünme tarzları ve davranışları birbiriyle uyumlu insanların birbirlerini seveceklerini haber vermiştir.

Ortak bir gayede birleşen inananlar birbirlerinin kardeşidirler⁴¹ ve Hz. Peygamber müminlerin sevgi ve bağlılıklarını onları tek bir vücuda benzeterek dile getirmiştir.⁴² Bir varlığın bir başkasının acı ve hüznünü kendisine aйтmış gibi hissedebilmesi ancak “sevgi” diye adlandırılan ilâhî his sayesinde mümkündür. Böylece, insanlar birbirlerinin sıkıntısı karşısında ilgisiz ve kayıtsız kalamazlar.

İnsanların birbirlerini sevmelerini imanın bir gereği olarak gören Allah’ın Elçisi,⁴³ sevgiyi devamlı kılmanın ve yüce bir değer hâline getirmenin yolunu da göstermiştir. O da şu veciz hadisinde ifadesini bulmuştur: “Hiçbiriniz kendisi için istediğini kardeşi için de istemedikçe hakkıyla iman etmiş sayılmaz.”⁴⁴ Bu davranış olgunluğu, kâmil bir imanın göstergesi olduğu gibi kalıcı ve değerli sevgi ilişkileri sürdürmede de önemli bir rol oynar. Her birey tüm sevdiklerine bu olgunlukla davrandığı sürece uzun süreli, huzurlu ve sevgi dolu ilişkiler yaşamak hiç de zor olmayacaktır. Çünkü sevginin başlıca düşmanı bencilliktir. Oysa sevgi, paylaşmayı, el ele vermeyi ve sevdiğini kendine tercih etmeyi gerektirir.

Allah Resûlü, müminlere aralarında sevgiyi yaygınlaştırmalarını emretmiş ve bunun yöntemleriyle ilgili bilgiler vermiştir. Resûlullah, sevginin sağlam temellere oturtulması ve böylece gelişmesine zemin sağlanması için insanların önce birbirlerini tanımaları gerektiğini ifade etmiştir. Bu bağlamda, Müslümanların birbirlerinin ismini, babalarının ismini, hatta mensup oldukları kabileyi sorarak öğrenmelerini istemiş, böylece aralarında sevgi ve bağlılığın gerçekleşeceğini söylemiştir.⁴⁵ Tanışıp kay-

³⁸ B6040 Buhârî, Edeb, 41.

³⁹ HM8436 İbn Hanbel, II, 338; T2391 Tirmizî, Zühd, 53.

⁴⁰ B3336 Buhârî, Enbiyâ, 2; M6708 Müslim, Birr, 159.

⁴¹ Hucurât, 49/10.

⁴² B6011 Buhârî, Edeb, 27; M6588 Müslim, Birr, 67.

⁴³ T2510 Tirmizî, Sıfatü’l-kıyâme, 56.

⁴⁴ B13 Buhârî, İmân, 7.

⁴⁵ T2392 Tirmizî, Zühd, 53.